

שיחת ש"פ תרומה תשנ"ב

- 1 ד. עשיית והקמת המשכן לה' היתה תלוי' בכל בני' – הן הציווי על נדבת המשכן הי' לכאו"א מישראל ("ויקחו לי תרומה גו'
2 מאת כל איש"), גם לנשים ("ויבואו האנשים על הנשים"), עד שגם טף השתתפו בנדבת המשכן; וגם הציווי לעשיית המשכן
3 ("ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם") הוא חיוב על כאו"א מישראל – כמ"ש הרמב"ם: "הכל חייבין לבנות ולסעד בעצמן ובכמונם,
4 אנשים ונשים כמקדש המדבר".
- 5 וצריך להבין: ע"י המשכן נפעל חידוש נפלא – שעד אז לא הי' – שבבית גשמי למטה יהי' "ושכנתי בתוכם". כפי שהנביא
6 מפליא – "השמים ושמי השמים לא יכלכלוך", ודוקא ב"בית הזה" היא השראת השכינה, "ונועדתי שמה לבני ישראל גו'!"
- 7 אעפ"כ אומרת התורה, שהמשכן תלוי דוקא בנדבתו ופעולתו של כאו"א מישראל – הן אנשים והן נשים, וגם טף! והיאך יש
8 לאיש פשוט, אשה פשוטה, ואפילו ילד קטן, את הכח לפעול חידוש כזה שהשכינה תשרה בבית גשמי בעולם הזה הגשמי (עד
9 לאופן ד"ושכנתי בתוכם", בתוך כל אחד ואחת מישראל) – דבר שלא יכול להיות אפילו ב"שמים ושמי השמים"?!
- 10 ובפרט שה"ויקחו לי תרומה" צריך להיות "לי לשמי", כשם שה"ועשו לי מקדש" צריך להיות "לשמי", היינו שנוסף להנתינה
11 ועש' בפועל, צריכה להיות גם **כוונה לשמה**. אשר עבודה לשמה (ובפרט בתכלית השלימות) אינה בכל בני', אנשים נשים וטף,
12 כמ"ש הרמב"ם (בהל' תשובה), עד ששלימות העבודה לשמה מתוך אהבה ("לא מפני דבר בעולם כו' אלא עושה האמת מפני
13 שהוא אמת") היא מעלה גדולה מאד ואין כל חכם זוכה לה".
- 14 ה. והביאור בזה:
- 15 הציווי לעשיית המשכן בא דוקא לאחר מתן תורה, וכהמשך למתן תורה – שאז נפעל ה"ובנו בחרת מכל עם ולשון", בחרת
16 הקב"ה בכאו"א מישראל, ודוקא בגוף היהודי, שגם בהיותו נשמה בגוף גשמי בעולם הזה הגשמי יהי' הוא "ממלכת כהנים וגוי
17 קדוש".
- 18 וכידוע שעד מתן תורה היתה הגזירה שעליונים לא ירדו לתחתונים ותחתונים לא יעלו לעליונים, ובמתן תורה נעשה ביטול
19 הגזירה, ובני', כפי שנמצאים בתחתונים – הם (באמת) תמיד (במצב ד) עליונים, מצד ה"חלק אלוהי ממעל **ממש**" שלהם,
20 שהעצם כשאתה תופס בחלקו אתה תופס בכולו, "ישראל וקוב"ה כולא חד".
- 21 ממתן תורה ואילך – מציאותו של כאו"א מישראל היא כזו, שמבלי הבט על חיצוניותו, הרי "אע"פ שחטא ישראל הוא", יש לו
22 את "נקודת היהדות", שמצד זה איננו רוצה ואיננו יכול להתנתק ח"ו מאלקות, וכפס"ד הרמב"ם – שרצונו האמיתי של כאו"א
23 מישראל הוא לקיים את רצון ה', ומה שלפעמים נראה אחרת, ה"ז רק בחיצוניות מצד זה ש"יצרו הוא שתקפו".
- 24 יתירה מזו: אפילו יהודי כזה שאוחז עדיין בעבודה שלא לשמה – מביא הרמב"ם (מחז"ל), ש"לעולם יעסוק אדם בתורה ואפילו
25 שלא לשמה שמתוך שלא לשמה בא לשמה", ואומר "לפיכך כשמלמדין את הקטנים ואת הנשים וכלל עמי הארץ אין מלמדין
26 אותן אלא לעבוד מיראה כו' עד שתרכב דעתן ויתחכמו כו' ומרגילין אותן כו' עד שישגוהו וידעוהו ויעבדוהו **מאהבה**", והטעם
27 ע"ז הוא – כי "מתוך שלא לשמה", **התוך והפנימיות**¹ של (עבודה של יהודי אפילו) "שלא לשמה" (תחתונים) הוא – "לשמה"
28 (עליונים).
- 29 עפ"ז מובן היאך יש לכאו"א מישראל – אנשים נשים וטף – את הציווי והכח לעשות את המשכן לה', שצריך להיות "לשמי" –
30 כי ע"י מתן תורה נעשה יהודי למציאות חדשה, מציאות כזו שבהיותה נשמה בגוף למטה, ומבלי הבט על דרגתו בעבודה (אפילו
31 אם היא שלא לשמה), הרי ה"תוך" והפנימיות שלו הוא "לשמה", לשם ה', מבלי שום טעם וענין אחר, "לא מפני דבר בעולם
32 ולא מפני יראת הרעה ולא כדי לירש הטובה, אלא עושה האמת מפני שהוא אמת". ולכן יש בכחו לפעול שגם מציאות העולם
33 (תחתונים) תוכל להעשות קדושה (עליונים), עד – "דירה לו יתברך בתחתונים", משכן ומקדש לה', עליו אומר הקב"ה "ושכנתי
34 בתוכם".
- 35 ו. עפ"ז יש לומר הטעם לכך ש"זהב" הוא הראשון מנדבות המשכן:

¹ בהע' 57 מציין ללקו"ש ח"ח ע' 167 הע' 42, וז"ל שם:

כמובן מפסק הרמב"ם הל' גירושין ספ"ב. ולהעיר מב"ב (י, ב). ושג. וראה גם רש"י (שם): האומר סלע זו לצדקה ע"מ שיחי' בני, ה"ז צדיק גמור.

- 1 כשהקב"ה (בתורה) מונה את הנדבות שיהודי צריך להביא – הוא מתחיל ב"זהב" כי בזה מתבטאת חשיבותו ומעלתו של יהודי,
2 שהראשון – ראשון במעלה – מנכסיו (ובמילא מנדבותיו) הוא "זהב", הדבר היקר והחשוב ביותר.
- 3 שכן מציאותו של יהודי – לאחר מתן תורה – היא כזו, שאפילו בהיותו למטה בגשמיות העולם, שבו זקוקים (בבניית המשכן)
4 גם לכסף ונחושת וכו' (ובכמות – יותר מזהב), אזי לכל לראש הוא עשיר בעצם, "בן מלך", ויתירה מזו – "מלך" עצמו,
5 שמציאותו היא (ואליו שייך) הדבר הכי יקר – "זהב", ר"ת "זה הנותן בריא" – הנותן (היהודי) גם כפי שנמצא למטה, הוא
6 בתכלית השלימות דבריאות, בגשמיות וברוחניות.
- 7 יתירה מזו: נוסף לכך שהקדמת הזהב מבטאת את מעלתו וחשיבותו של יהודי בכלל – ה"ז נוגע במיוחד להענין ד"ועשו לי
8 מקדש ושכנתי בתוכם" גופא, שכן הכח לפעול "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם" בא ע"י יהודי, שגם בהיותו למטה הוא
9 "עליונים", בדרגת "זהב" . . . כשמדובר אודות בני", שעושים את כל המשכן – לכל לראש בא ענין הזהב, מכיון שיהודי, גם
10 בהיותו מציאות למטה, הוא שייך לכל לראש ל"זהב", ולכן בכחו לעשות את המשכן לה'.
- 11 ויש לומר, שזהו גם הטעם לכך שלבני"ה איז ריבוי זהב וכסף גם בפשטות – כי זה משתלשל ממעלתם, שמצד עצם ענינם הם
12 עשירים (ברוחניות) בדרגת "זהב", ובמילא משתלשל מזה גם עשירות בגשמיות, ריבוי זהב.
- 13 ט. ויש לומר שזוהי גם השייכות לכך ש"משנכנס אדר מרבין בשמחה" (שבא בגמרא בהמשך אחד ל"בריא מזלי"): :
- 14 השמחה הכי גדולה שיכולה להיות אצל יהודי היא, כאשר הוא יודע שבכל מצב בו הוא נמצא – אפילו למטה מטה, בעולם
15 שבחיצוניותו נראה כהעלם והסתהר על אלקות, הוא קשור להקב"ה, שכן אפילו כפי שנמצא למטה נשמה בגוף, הוא "בן יחיד"
16 של מלך מלכי המלכים הקב"ה, והקב"ה אומר שראשון נכסיו של יהודי הוא – "זהב", היינו, שגם בעולם בו נכסים גשמיים
17 תופסים מקום, כאו"א מישראל הוא עשיר, ברוחניות ובגשמיות!
- 18 לפ"ז מובנת עוד יותר השוואת הגמרא "משנכנס אדר מרבין בשמחה" ל"משנכנס אב ממעטין בשמחה" – כי החידוש בזה הוא,
19 שאפילו בדרגת החושך למטה (שלכן "ממעטין בשמחה"), יש בכח חודש אדר להפוך זאת, כנ"ל.
- 20 וכאשר יהודי מתבונן בכך ה"ז מביא אותו לשמחה גדולה ביותר, ושמחה כזו שמשנה את חייו הגשמיים . . . כלומר, נוסף לכך
21 שע"י שמחה נעשים "בן עולם הבא" (כמאחז"ל "הנך בדחי – ששמחים ומשמחים בני אדם – בני עלמא דאתי נינהו") – הוא
22 נעשה גם "בן עולם הזה" אמיתי, שחייו בעולם הזה הם חיים אמיתיים שמחים ומוצלחים.
- 23 יא. הלימוד מכל האמור:
- 24 לכל לראש נלמד מכך – שהקב"ה פוסק בתורתו הקדושה, התורה הנצחית לכל הדורות ובכל המקומות – שכאו"א מישראל שייך
25 לכל לראש ל"זהב". ובפשטות – שלכאו"א מישראל צ"ל עשירות, הן ברוחניות והן בגשמיות – עשירות בפשטות ממש!
- 26 יתירה מזו: לא זו בלבד שזה צריך להיות לו – אלא שלכאו"א מישראל ישנה עשירות בפועל. ואפילו אם זה לא נמצא בגלוי
27 ובגשמיות – אי"ז משום שהיא לא קיימת ח"ו, אלא משום שיהודי צריך לגלות זאת ע"י עבודתו. ואדרבה: ע"י שמגלים זאת
28 מתוך החושך – ה"ז נעשה באופן דיתרון האור מן החושך, תוספת ריבוי של שפע רב דגשמי ברכה, באופן של תגבורת החיות,
29 שנעשה שטפון של גשמי ברכה אך ורק למעליותא, עד שזה מהפך גם את השטפונות שלא למעליותא לשטפונות דטוב וקדושה
30 (ועד כהכנה ל"מלאה הארץ דיעה את ה' כמים לים מכסים").
- 31 ועאכו"כ בדורנו זה – הדור האחרון בגלות והדור הראשון בגאולה – לאחרי שכבר סיימו הכל, וצריכה להיות רק קבלת פני
32 משיח צדקנו בפועל – הרי בודאי שהקב"ה מברך כאו"א מישראל בעשירות בזהב בגשמיות וברוחניות, עד לאופן (כשם שהי'
33 ב"מי צאתך מארץ מצרים" כך גם עתה "אראנו נפלאות") – ש"אין לך כל אחד ואחד מישראל שלא היו עמו תשעים חמורים
34 לובים טעונים מכספה וזהבה של מצרים".
- 35 מכך ישנה מיד ההוראה – שיהודי צריך להשתדל להיות עשיר בפועל בכל הענינים, החל מעשירות ברוחניות, אין עשיר אלא
36 בדעת, להיות עשיר בתורה ומצוות, ועד גם – עשירות בגשמיות, בכדי שיוכל לקיים תורה ומצוות במנוחת הנפש ומנוחת הגוף
37 (כפס"ד הרמב"ם), ויוכל להרבות בנתינת הצדקה וקיום המצוות בהידור, והידור לפנים מהידור וכו', ובכלל – לנצל את העשירות
38 ("זהב כסף ונחושת וגו'") כדי לעשות מביתו הפרטי משכן ומקדש לה' (ושכנתי בתוכם בתוך כל א' וא'), כולל – גם ע"י נתינה
39 לצדקה לבניית בית הכנסת ובית המדרש כפשוטו, "מקדש מעט".
- 40 יב. ועוד והוא העיקר – בענין שהזמן גרמא – בניית בית המקדש השלישי בפשטות ממש . . .
- 41 יג. נוסף לכך ישנו הלימוד בפשטות מכך ש"משנכנס אדר מרבין בשמחה"² . . . ובפשטות:
- 42 שכאו"א מישראל יוסיף בכל עניני שמחה, הן בנוגע לעצמו, והן בנוגע לשמח את הזולת (כידוע ששלימות ענין השמחה היא
43 דוקא ביחד עם הזולת),

² עי' פנים השיחה תוקף הדברים על הצורך להוסיף בשמחה.

1 ולכל לראש – ע"י ההוספה ב"פקודי ה' ישרים משמחי לב", לימוד התורה, נגלה דתורה ובפרט פנימיות התורה, ותלמוד גדול
 2 שמביא לידי מעשה – קיום המצוות בהידור.
 3 ועוד וג"ז עיקר – שע"י מרבין בשמחה בתומ"צ יתבטא הדבר גם במרבין בשמחה בפשטות, גם בענינים גשמיים ועל ידם
 4 [כמדובר לעיל, שהחידוש דאדר הוא שגם בעולם יהי "בריא מזלי" – כהוראת השולחן ערוך³. וגם בזה יהי זה הן בנוגע לשמח
 5 את עצמו, והן את הזולת, החל מבני ביתו – הבעל יוסיף בלשמח את אשתו, והורים יוסיפו בלשמח את ילדיהם, בענינים
 6 המשמחים אותם (בטבע), כפס"ד השו"ע,
 7 [ובפרט שהאב ישמח את ילדיו, כפי שרואים בפועל שע"י שמשמח את ילדיו, מתוספת אצלם לפעמים שמחה יתירה, מכיון
 8 שרואים שלפעמים אומר "מלה קשה" (בגלל חינוך), אבל באופן שלאחר מכן זה מביא להוספה יתירה בחביבותו אליהם].
 9 וכן – להוסיף בלשמח יהודים נוספים בסביבתו (כמדובר לעיל, שע"י נעשה בן עוה"ב וכן עוה"ז).

קטע מלעיל אות י"א:

10 מכך ישנה מיד ההוראה – שיהודי צריך להשתדל להיות עשיר בפועל בכל הענינים, החל מעשירות ברוחניות⁴, אין
 11 עשיר אלא בדעת, להיות עשיר בתורה ומצוות⁵, ועד גם – עשירות בגשמיות, בכדי שיוכל לקיים תורה ומצוות במנוחת
 12 הנפש ומנוחת הגוף (כפס"ד הרמב"ם), ויוכל להרבות בנתינת הצדקה וקיום המצוות בהידור, והידור לפנים מהידור
 13 וכו'.

ביאור:

(1) עשיר לשמה: לקו"ש ח"כ ע' 51, אות י"א:

14 המשמעות של "מתוך שלא לשמה בא לשמה" – שה"תוך" של "לא לשמה" היא בעצם "לשמה": כאשר היהודי חש שהוא חפץ
 15 בכבוד ובעושר וכדומה, הרי זה מצד הגוף בלבד. אך קיים בכך ה"תוך" – הרצון הפנימי של הנשמה, החפצה בשכר זה כדי
 16 להוסיף בכבוד התורה ובכבוד שמים, כאשר יראו באופן גלוי שע"י קיום תורה ומצוות מתברכים בכל טוב.

לקו"ש חל"ג ע' 94:

17 גם מי שלא הגיע לידי מדרגת אברהם לאהוב את ה' אהבה הראוי' (המביאה את האדם ש"עושה האמת מפני שהוא אמת"),
 18 ואדרבה, מצ"ע הוא בדרגה זו שאומר "הריני למד תורה בשביל שאהי עשיר כו'" – גם לו ניתנה הוראת התורה "לאהבה את ה',
 19 כל מה שאתם עושים אל תעשו אלא מאהבה", דהיינו אף שאינו מרגיש בלבו אהבה הראוי', מ"מ יוכל לפעול בעצמו לעשות
 20 מאהבה, היינו מחמת זה שצוה הקב"ה, בדוגמת דרגה זו ב"מעלה גדולה מאוד" "שעושה האמת מפני שהוא אמת"⁶.

³ כנראה הכוונה, מתוך זהירות שלא לפרוץ את גדרי השו"ע.

⁴ והיינו באופן שמבואר לעיל (אות ה') – "מבלי הבט על דרגתו בעבודה (אפילו אם היא שלא לשמה)", דהיינו, שאפי' אם עבודתו (ועשירותו) ברוחניות הוא שלא לשמה, הרי ע"י עשירות זו ברוחניות הוא יגיע לעשירות בגשמיות.

מזה מובן, שהעבודה בימינו (לרוב בני שאינם שייכים לשלימות העבודה ד"לשמה", כנ"ל מהרמב"ם) היא לכל לראש להיות עשיר כפשוטו גם בגשמיות, והדרך כדי להגיע לכך הוא ע"י עשירות ברוחניות בקיום התומ"צ. ואף שכוונתו היא לכאורה רק כדי להגיע לעשירות בגשמיות (דהיינו – שלא לשמה), אין זה גורע ממעלת עבודתו הרוחנית, כי העיקר הוא העשירות הרוחנית בפועל, דהיינו ההוספה בקיום התומ"צ בפועל. והענין הוא כנ"ל כי בתוך ה"לא לשמה" יש ה"לשמה", זאת אומרת, עצם העבודה שהוא משתמש בעבודה רוחנית כדי להגיע לעשירות בגשמיות – יש בה ה"לשמה", וממילא יגיע מכך לעשירות גם בגשמיות.

[ועי' לקו"ש ח"כ ע' 48 (אות ז') שמותר ללמוד תורה כדי להתעשר בפשטות (בידי שמים) אף שכוונתו היא להנאת עצמו (שלא לשמה), כי בתוך הלא לשמה יש ה"לשמה" (כנ"ל). ועי' המצוין שם הע' 46 ו50 בנוגע לבקשות על דברים גשמיים בר"ה ועוד].

מזה מובן בנוגע אלינו בימינו, שאם ידע איניש בנפשו/ שחסר אצלו העשירות בפועל בגשמיות כו', הרי זה משום שחסר אצלו באמונה ובהכרה ביכולתו להיות עשיר בגשמיות (ולא משום שחסר אצלו בעבודתו הרוחנית של לשמה כו'). כי אילו הי' מכיר כדבעי ביכולתו להיות עשיר בגשמיות, בודאי שהי' עושה את עבודתו הרוחנית (בקיום התומ"צ) וכן את עבודתו הגשמית (בהשתדלותו להיות עשיר בפועל) כדבעי, וממילא הי' נהי' עשיר בפועל.

⁵ דוק, "תורה ומצוות" ולא זיכוך רוחני (והיינו כנ"ל, כי בתוך הלא לשמה יש ה"לשמה").

⁶ עי' לקו"ש ח"ח ע' 158:

דבר ה' שמים נעשו, הדבר ה' מחי' כל נברא . . כדי שהדירה לו ית' בעולם העשי' תהי' "מאורה" (שהאלקות יאיר שם בגלוי), הוא ע"י שהמעשים של יהודי הם מעשים "מאירים", שחשים בכל המעשים הדבר ה' שמחי' אותם (וממילא העבודה נעשית מתוך חיות).

(שם אות י"ב): יהודי יכול לחשוב: כיון שנמצאים ב"בחי' רגלים ועקביים", והעבודה היא לא עם אמת (זה לא שכל שבראש ומדות שבלב – אלא שכל ומדות כמו שהם ב"רגלים ועקביים"), א"כ איך ע"י העבודה שלו יוכל להיות נפעלת הכוונה של "דירה בתחתונים", שלזה נצרך (לא רק מעשה לבד, אלא) גם העבודה של תלמוד שמאירה את העבודה של מעשה?

ד"ה ויאמר גו' מחר חדש, תשכ"ח אות ט', מאמרים מלוקט ח"ה ע' ר"נ, ז"ל:

1 זה שהגוף מתענג בטבעו מדברים גשמיים [מעדינים, ועד"ז רכוש גדול] הוא לפי שענינים אלה **שייכים** להגוף מצד ענינו הפנימי
2 [והשייכות שלו לדברים אלה הוא לא רק מצד החומריות שבו אלא גם (בעיקר) מצד ענינו הפנימי], ולכן, **ע"י הרכוש גדול**
3 והמעדנים יתוסף במלאה הארץ דעה את ה' – **ע"ד הענין שהנשמה תהי' ניזונית מהגוף.**

ד"ה ושבת' בשלום תשל"ח אות י"ג, מלוקט ע' קס"ז, ז"ל:

4 עשירות בדעת, וגם עשירות (והרחבה) בענינים הגשמיים, מבני חיי ומזוני (ובכולם) רויחי [ועד שהעשירות וההרחבה בעניניו
5 הגשמיים היא בריבוי ושופי למעלה ממדידה והגבלה, שאז עשירות זו גופא מביאה לעשירות בדעת, כי גם השכל דנה"ב משיג
6 שעשירות גדולה כזו (למעלה ממדידה והגבלה) יכולה לבוא רק מה' מקור כל הברכות.

(2) **צדיקים ובע"ת:** לקו"ש חל"פ' החודש ע' 210:

7 בענין שגם צדיקים צריכים לעשות תשובה, מצינו שני זמנים: (א) תשובת הצדיקים בעבודתם **עתה** (בזמן הזה). (ב) **משיח** אתא
8 לאתבא צדיקיא בתיובתא, שעילוי זה מה שצדיקים "יזכו למעלה התשובה" – "יהי' אחר ביאת המשיח דוקא".

9 ויש לומר שהם שני אופנים בתשובת הצדיקים: תשובת הצדיקים בזמן הזה היא תשובה "על הריחוק", דאע"פ שמדובר בצדיקים
10 שאין בהם חטא ועון (ועד שאין בהם רע כלל), מ"מ, כיון שהם נשמות בגופים, ה"ה "רחוקים" מהשם בערך לקרבת נשמותיהם
11 קודם ירידתן בגוף.

12 אבל זה **שמשיח** אתא לאתבא צדיקיא בתיובתא אי"ז תשובה "על הריחוק" – שהרי אז יתגלה כבוד ה' למטה כמו למעלה, באופן
13 שלא יהי' שום ריחוק מהשם (גם בהיות האדם למטה נשמה בגוף) – אלא הכוונה ב"אתבא צדיקיא" היא שיגיעו למעלת התשובה
14 הבאה באהבה גדולה לה' שלמעלה ממדידה והגבלה ("בכל מאורדך").

15 בזמן הזה, עיקר השלימות דאהבה "בכל מאורדך" הוא בבעל תשובה, אבל לאחרי ביאת המשיח, שעצמותו ומהותו ית' יהי'
16 בהתגלות למטה, הנה גודל ועוצם הגילוי יפעל באדם עלי' בלתי מוגבלת, באופן שגם צדיקים יגיעו אז לשלימות דאהבה "בכל
17 מאורדך".

18 (אות ו' שם): והנה אחד מהחילוקים בין שני אופנים הנ"ל בתשובה הצדיקים: באופן הא', תשובת הצדיקים היא רק פרט במעלת
19 עבודתם בתור צדיקים. דמאחר שעצם היותו נשמה בגוף בעוה"ז החומרי הוא מצב של "ריחוק" ובמילא אין עבודת הצדיקים
20 שלו בשלימות, לכן מתעורר בתשובה להשיב את נפשו למקורה [ולכן תשובה זו היא רק לפני ביאת המשיח, משא"כ אח"כ,
21 כאשר "רוח הטומאה אעביר מן הארץ", אין צורך בתשובה זו].

22 משא"כ באופן הב' – מעלת התשובה של צדיקים לאחרי ביאת המשיח (עלי' בלתי מוגבלת) – הרי עבודת הצדיקים ועבודת
23 התשובה הן שתי עבודות שונות, שכל א' מעלה על השני', יש בזו מה שאין בזו: המעלה בעבודת הצדיקים היא בענין המשכת
24 אור הקדושה **מלמעלה** (ע"י עבודתם בקיום התומ"צ), והמעלה בעבודת התשובה היא (בזיכור ו) **עליית התחתון**⁷.

שיחת ש"פ משפטים תשמ"ח אות ד':

25 יש ב' אופני עבודה – עבודת הצדיקים ועבודת התשובה – שבכ"א מהם ישנה מעלה לגבי האופן השני:
26 מעלת התשובה היא שאע"פ שהאדם עבר על חטא, הרי אח"כ הוא התגבר ועשה תשובה, ועד שהיפך זאת, "זדונות נעשו לו
27 כזכיות".

28 ובלשון הידוע – המעלה דאתהפכא חשוכא לנהורא ומיריורי למתיקו, מעלה שלא היתה בלי החושך ומיריורי – יתרון האור הבא
29 דוקא מן החושך, שהרי כל הגבוה גבוה ביותר יורד למטה מטה ביותר, ולכן, בשעה שמהפכים את ה"מטה" ביותר (אבל ויגון),
30 מגיעים לדרגא גבוהה ביותר.

31 וכן האדם העושה תשובה מתוספת בעבודתו מעלה, שהיא ביתר תוקף ומרץ מכמו עבודת צדיק, בחילא יתיר. ולכן במקום שבעלי
32 תשובה עומדין אין צדיקים גמורין יכולין לעמוד בו.

33 לאידך גיסא ישנה מעלה בצדיק, שהנהגתו באופן "אשר עשה האלקים את האדם ישר, ולא חטא מימיו כו", משא"כ בעל תשובה
34 (אפילו לאחר שעשה תשובה) הרי סוף סוף הי' זמן שהתנהג **היפך רצון הא'**, ועמד במצב של ירידה, עם הצער וכו' הקשור בזה.

והביאור בזה: כיון שכל ישראל מכל הדורות הם קומה אחת שלימה – יוצא, שהעבודה של דורות הקודמות הוא מוח ולב של עבודה **שלנו**
(ב"רגלים ועקביים"), וממילא בעבודה שלנו **במעשה** המצוות יש בהעלם כוונת (ראש ולב) המצוות.

כל הנעשה בעבודה של "אבותינו" הוא "מסורת **בידינו**" – הרי הוא "בידינו", בעבודה שלנו, אלא שהוא באופן של **מסורת**, מסורת כללית –
בהעלם, ובנוגע לעבודה **בפועל** העבודה הוא מעשה. לכן ע"י עבודה שלנו במעשה נשלם הכוונה של לעשות לו ית' דירה בתחתונים.

⁷ ושם אות ד':

ויש לומר, שזה מתאים לשתי המעלות בב' אופני העבודה לעת"ל: הסעודה שעושה הקב"ה לצדיקים לעת"ל שייכת למעלה התשובה, עליית
התחתון; וזה שישבין ונהנין מזיו השכינה ותו לא ה"ז מעלת עבודת הצדיקים, המשכת וגילוי אור השכינה (בעולם שכולו קדושה).

1 הכח בעבודת האדם הבא מחודש אדר הוא – חיבור ב' המעלות ביחד, שאפילו כאשר הוא עומד בדרגת צדיק תהי' לא מעלת
2 "אתהפכא" של בעל תשובה. והביאור:

3 תכלית בריאת העולם היא – שהקב"ה מלביש נשמה בתוך גוף ויצר הרע בעולם, עולם מל' העלם והסתר. ועד לעוה"ז הגשמי
4 והחומרי ממש, תחתון שאין תחתון למטה ממנו, ש"מלא קליפות וסטרא אחרא שהן נגד ה' ממש כו", ה"נקראים מתיים" (שהרי
5 חיים קשור עם קדושה – "ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים גו") – וישנה אפשרות וקס"ד לענין של אבל ויגון.

6 והכוונה היא שיהודי ע"י עבודתו יעשה דירה לו ית' בתחתונים, ע"י אתהפכא חשוכא לנהורא, "שיאיר אור ה' אין סוף ב"ה במקום
7 החושך והס"א של כל העולם כולו ביתר שאת ויתר עוז ויתרון אור מן החושך כו", כפי שיהי' בגלוי ממש ולתמיד לעתיד לבוא.

8 וזוהי מתבטאת הנתנת כח הניתנת בחודש אדר, שהחושך, אותו צריכים כדי שיהי' "אתהפכא חשוכא לנהורא" – יהי' רק באופן
9 של "קס"ד". עצם העבודה שהאדם נמצא בעולה כזה בו ישנה אפשרות לעשות ענין הפכי – זה כבר מעורר אצלו "בחילא יתיר"
10 של תשובה (אע"פ שלא חטא מימיו), והוא עומד בתוקף כזה שלא רק שחושך העולם לא מסתיר לעבודתו בתומ"צ, אלא אדרבה,
11 הוא מהפך את חושך העולם לקדושה, כך שמלכתחילה יש לו את מעלת ויתרון האור מן החושך.

12 והגם שהוא קשור באופן תמידי עם קדושה, ובמילא אין הוא יודע דבר אודות הענינים הבלתי רצויים הקיימים בעולם – מ"מ,
13 כיון שעבודתו בתומ"צ היא בחילא יתיר (מצד ידיעתו הכללית שעוה"ז הוא עולם שהקליפות גוברים בו וכו'), נהפכים עי"ז כל
14 עניני העולם (גם ההעלמות והסתרים הפרטיים) לקדושה. וכפס"ד הרמב"ם, שע"י מצוה אחת של יהודי אחד, מכריע את עצמו
15 וכל העולם כולו לכף זכות ומביא לו ולהם תשובה והצלה.⁸

3) עצם שלמעלה מעצם וגילוי: שיחת ש"פ בראשית תש"נ סוף אות ג', סה"ש ע' 75:

16 כמדובר כמ"פ שהקב"ה הוא למעלה מכל הענינים והתוארים, וגם משלילת המציאות ושלילת כל התוארים שלילת החיוב ושלילת
17 השלילה⁹ (כי גם שלילה מראה על שייכות), אלא שמאחר שאין לנו תואר אחר במה לקראו – אומרים "שלילת כל התוארים".

שיחת ש"פ משפטים תנש"א, אות ח':

18 יודע הפירוש ב"תלת קשרין מתקשראן" (לא תרין), כיון שישנו הקשר ד"קוב"ה ישראל ואורייתא".

19 וי"ל שלמעלה מזה הוא כפי ש"קוב"ה ישראל ואורייתא כולא חד . . . שכל שלשת ה"דברים" נעשים מציאות אחת ממש, עד שאי
20 אפשר בכלל לקרוא להם "דברים" ו"מציאות", כיון שזה למעלה מכל גדר ותואר, "שלילת החיוב ושלילת השלילה", ויתירה
21 מזה: שלילה גם מ"שלילת השלילה", ולמעלה גם מזה, אלא היות שאין בפינו לשון אחר להשתמש בו, אומר בלשון זה, ואומרים
22 ש"קוב"ה וישראל ואורייתא" שקודם (ז.א. בדרגא למטה יותר) ה' ניכר שהם שלשה דברים באופן שניתן לקרוא להם "קוב"ה
23 ישראל ואורייתא" – הנם באמת "כולא חד", חד באופן שאין שום התחלקות כלל, וגם לא שלילת ההתחלקות, ושלילת השלילה
24 וכו'.

הדרן שעל הרמב"ם תש"נ (סה"ש שם ע' 127):

25 כאשר ה"יודע" הוא בתכלית הביטול, שאינו מציאות לעצמו, וכל מציאותו אינה אלא "אמיתת המצאו" – יכולה להיות ידיעה גם
26 בדרגה שלמעלה מגדרי מציאותו, באופן שאינה מבטלת אלא נמשכת וחודרת בגדרי מציאותו, כיון שכל מציאותו אינו אלא
27 "אמתת המצאו".

שיחת ש"פ תצוה תנש"א אות ד' וה' ואילך (בהמשך לשיחת ש"פ משפטים שלעיל):

28 צריך להבין: ע"פ זה יוצא שמשא אכן מוזכר בפ' תצוה, ואדרבה – באופן נעלה יותר (מכפי שהוא ע"י שם משה), גילוי העצם
29 שלו ("ואתה"). אם כן כיצד ניתן לומר שה"מחני נא" התקיים: נתקיים רק ה"מחני" דשמו (משה), החיצוניות שלו, אבל לא דענינו
30 של משה (ח"ו), ואדרבה – לא מעיקר ועצם ענינו.

31 ויובן זה ע"י העמקת ביאור התוכן ד"אתה", שמורה על העצם (דמשה):

32 אע"פ ש"אתה" מורה עליו (האדם) עצמו, הרי זה בכז' "תואר", בסגנון אחר – גילוי מציאותו: "אתה" לשון נוכח, באופן
33 שאפשר להצביע עליו ביד (מראה באצבעו ואומר אתה). אבל כאשר מדברים אודות העצם לאמיתתו – הרי זה למעלה מגדר
34 גילוי . . . כיון שעצם הרי בלתי מתגלה ובלתי מורגש, אין זה בא (ואינו יכול לבוא) בגילוי, ברגש בלב, או ביאור והסברה בשכל
35 וכו"ב, כיון שאיזה גילוי שיהי' יש לו ציור מסויים, משא"כ "אתה" – העצם – הוא למעלה מכל גדר ציור (גילוי), במילא אין
36 בכח אותיות וכלים ואורות (שיש להם ציור מסויים) לבטא זאת.

⁸ ועי"ש אות (ה'ו) בענין ב' חצאי צורות:

כשם שבנוגע להקב"ה כתיב "אני הוי' לא שנית", שזה שהקב"ה יורד, כביכול, להוות כל העולמות עד לעוה"ז הגשמי, אין זה פועל בו שינוי
ח"ו – ע"ז הוא בנוגע להנשמה דיהודי, שהוא דבר אחד עם הקב"ה, ועד ש"כל אחד בעצמו אינו רק חצי צורה", שהיירידה והנשמה בהנפש
הבהמית אינו פועל שום שינוי בעצם מהותה, ולכן, גם כשהכחות והנפח"א הם במצב של ירידה, הרי הם פועלים עליו בנפש הבהמית.

⁹ המשך תרס"ו ע' קע"ח.

1 ויש לומר, שהענין (ב'אתה') מרומז בהו' ד'ואתה': "אתה" לבד בלשון נוכח, הגם שמורה על העצם דמשה, קשור בכ"ז עם
 2 מציאות, גילוי (נוכח); הו' המוסיף לפני תיבת "אתה" מוסיף, שזה למעלה גם (מגדר גילוי ד) "אתה": "ואתה" — מרמז שיש גם
 3 למעלה מה "אתה" (לשון נוכח), וממנו בא ה"אתה".
 4 בסגנון אחר: מצד אחד הרי הו' מובדל מהתיבה ("אתה"), אפשר לומר "אתה" ללא וא'ו; לאידך: כאשר נאמר "ואתה" הרי זה
 5 משנה את כל המלה, עד שהו' נעשה ראש התיבה, הראש דמלה זו.
 6 זאת אומרת, שהו' ד'ואתה" מגלה איך ש"אתה" הוא באמת למעלה מגדר גילוי.
 7 אבל לאידך, הרי כל המלה "ואתה", לשון נוכח — כיון שהעצם (שלמעלה מגדר גילוי) אינו נשאר בהעלם, אלא בא בגילוי,
 8 באופן דמראה באצבעו ואומר(ו) אתה: אבל לא מפני שזה קשור עם גדר (הגבלה ד) גילוי(וציור), אלא בהיותו עצם שלמעלה
 9 מגילוי והעלם מתבטא זה (מצד שלימותו) גם בגילוי.
 10 וי"ל שענין זה מרומז בהו' ("ואתה"): "אות אמת דא אות וא'ו" (מדתו של יעקב), כיון שאות ו' (שהיא בצורת קו שנמשך מלמעלה
 11 עד למטה) היא בחי' בריח התיכון המברית מן הקצה אל הקצה, בדיוק כפי שזה למעלה כך זה נמשך גם למטה, בלי שינויים¹⁰.

5) שלימות: שיחת ש"פ אמור תנש"א, אות ט':

12 החל מעבודתו של יהודי, שהעבודה אצלו היא לא רק בסור מרע — אל תהי רשע", אלא גם "תהי צדיק", דאע"פ ש"אין כל אדם
 13 זוכה להיות צדיק ואין לאדם משפט הבחירה בזה כל כך כו"ו כיון שנמצאים למטה נשמה בגוף ונה"ב בעוה"ז הגשמי והחומרי
 14 — אבל עי"ז שישנו כח העצמות בגוף הגשמי (של יהודי), ה"ז נותן את הכח שגם למטה יגיעו לדרגות הכי גבוהות, עד "תהי
 15 צדיק"¹¹.

¹⁰ ובהמשך שם אות ה':

עפ"ז מובן איך נתקיים ה"מחני" בפ' תצוה אע"פ ששם מדובר אודות משה, ועצם המהות של משה ("ואתה") — כיון ש"ואתה", אע"פ שקאי
 על משה, הרי זה גילוי העצם דמשה שלמעלה מגדר גילוי, בחי' "מחני נא" למעליותא, המחי' (מלשון "מחה", מחני. המעתיק) דכל שם וגילוי,
 בהיותו למעלה לגמרי מגדר גילוי (גם מגילוי העצם — "אתה"), רק העצם בעצמו. וכפי שהוא למעלה כך הוא נמשך ומתגלה למטה —
 "ואתה", וכפי שה"ואתה" תצוה את בני ישראל וגו' ..

ולהוסיף, שענין זה ("ואתה") בא דוקא ע"י בקשת משה בגלל הירידה דחטא העגל ("ואם אין — מחני נא גו'"). וי"ל שזהו ע"ד המדובר
 לעיל (שיחת ש"פ משפטים) הענין למעליותא ב"לכפר על נפשותיכם" (ע"י נתינת מחצית השקל) — שבא על כך ש"עובר על הפקודים"
 (חטא העגל) — כפרה שלמעלה לגמרי מכפרה על החטא, ואדרבה — זהו עובר על הפקודים למעליותא, למעלה מכל ענין של ציווי, ע"ד
 "מחני נא" למעליותא (גילוי העצם שלמעלה משם).

¹¹ אך היינו בעיקר בימינו, מאש"כ בדורות שעברו. עי' שיחת ש"פ תשא תנש"א, אות ח':

קביעת מעשה העגל בתורה בפרשת תשא, בהמשך ל"תשא את ראש בני ישראל" — באה לרמז וללמד על דרגא נישאת ונעלית בלימוד התורה
 ("תשא את ראש") השייכת להשורש ד"עגל" בקדושה, ק"ג פנים בתורה. ועי"ז נעשה גם הביטול והשלילה דע"ז — גם מצד דרגת הראש
 (שכל), כשיש נתינת מקום לטענה ומענה, כנ"ל.

ובפרטיות יותר:

הביטול והשלילה דע"ז הוא — לכל לראש ובעיקר — באופן שמלכתחילה לא באים לענין של ע"ז (גם לא לדרגא שיש בה נתינת מקום לענין
 של ע"ז), כהמעמד ומצב דלוחות ראשונות (לפני החטא).

ונוסף לזה, גם כאשר מאיזה סיבה שתהי' באו לענין של ע"ז — מתבטלת לגמרי המציאות דע"ז ("דרשוף באש ויטחן עד אשר דק גו'"), ולא
 עוד אלא שע"י הירידה דחטא ע"ז נעשית עלי' גדולה יותר — העילוי דעבודת התשובה, עד לשלימות התשובה באופן ש"זדונות נעשו לו
 זכיות", ועד — זכיות.

אבל, לאחרי החטא איאפשר להתחיל בביטול הע"ז מצד דרגת הראש (במקום שיש נתינת מקום לטענה ומענה, כיון שכבר נכשל כו'), אלא
 תחילה צ"ל ביטול הע"ז מצד הדרגא שאינה נותנת מקום לע"ז — עצם הנפש שלמעלה מהשכל (למעלה מן הראש), שזהו"ע י"ג מדה"ר
 שלמעלה מהתורה, ויתירה מזה שעל ידם נשלם החסרון בקיום התורה, שמתגלים ע"י התשובה, ולאח"ז יכול וצריך להיות גם הענין ר"תשא
 את ראש", שההתעוררות דעצם הנפש שלמעלה מהשכל תומשך ותחדור גם בכתות הגלויים, שאז תהי' השלילה דע"ז (לא רק מצד הדרגא
 שלמעלה מן הראש, אלא) גם מצד דרגת הראש.